Advies

Voorontwerp BRV – Beleidskader Biodiversiteit

Advies over het voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen – Beleidskader "Ruimte voor Biodiversiteit"

Datum van goedkeuring	**19/11/2026**
Volgnummer	2026| 028
Coördinator + e-mailadres	Kathleen Quick, kathleen.quick@minaraad.be

Inhoudstafel

Inhoudstafel 2
Krachtlijnen 3
Procesbeschrijving 5
Adviesgedeelte 6
1 Strategische visie – kom tot een onderbouwd, uitvoerbaar, samenhangend en opvolgbaar plan 6
1.1 Onderbouwd 6
1.2 Samenhangend 7
1.3 Uitvoerbaar 7
1.4 Opvolgbaar 8
2 Beleidskader Biodiversiteit – Naar een robuust natuurnetwerk met ecologisch functionele verbindingen 9
2.1 Zorg voor degelijke procesmatige aanpak 9
2.2 Zet in op effectieve realisatie van robuuste natuurkernen 12
2.3 Met aandacht voor ecologisch functionele verbindingen tussen de natuurkernen 17
2.4 Verduidelijk de rol van "*ruimtelijk ecologische basiskwaliteit*" 18
Bibliografie 20

Krachtlijnen

Doordat het onmogelijk is een beleidskader binnen het BRV volledig op zichzelf te zien, wordt de disclaimer toegevoegd dat de strategische adviesraden de bij hun werking naar benaming meest aanleunende thematische beleidskaders hebben besproken, maar dat zulks niet maakt dat er overkoepelend of in het samenspel tussen verschillende beleidskaders geen opmerkingen zijn. Die oefening moest echter in de eerste plaats reeds in het BRV vertaald zijn, en waarin het tot op heden in gebreke blijft.

Het advies van de Minaraad over het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV), deel biodiversiteit, vraagt een beter en **objectief onderbouwd, samenhangend en uitvoerbaar** ruimtelijk beleid, met voldoende aandacht voor de nodige **capaciteit, financiering en participatie** van belanghebbenden in sterke gebiedsprocessen.

Om te komen tot een onderbouwd beleidsplan meent de Minaraad dat het BRV moet afgestemd worden op de **objectieve en onderbouwde ruimtevragen** vanuit de diverse sectoren. Deze ruimtevragen moeten door de sectoren zelf worden opgesteld op basis van doelstellingen en verplichtingen uit de sectorale regelgeving. Een systematische en coherente **doorwerking van internationale en Europese biodiversiteitsdoelen** is wenselijk, **met behoud van flexibiliteit** voor het inpassen van ruimtevragen uit lopende processen, zoals de opmaak van het Natuurherstelplan.

Om de samenhang te versterken vraagt de Minaraad om **een beleidskader-overschrijdend actieprogramma** uit te werken dat tegenstrijdigheden en gezamenlijke kansen zichtbaar maakt. Het is hierbij van belang dat de onderscheiden acties uit de diverse beleidskaders volstaan om **de overkoepelende doelstellingen** te bereiken.

Om te zorgen dat het beleidsplan uiteindelijk ook uitvoerbaar zal zijn, beveelt de Raad aan om het plan **compacter en concreter** te maken, met duidelijke **prioriteiten**, **verantwoordelijkheden**, voldoende administratieve **capaciteit** en **financiering**.

Om de realisaties uit het beleidsplan te kunnen opvolgen, vraagt de Minaraad om de acties op een duidelijke manier te koppelen aan de te bereiken doelen. De Raad beveelt aan om een doordacht **monitorings- en evaluatiekader** op te maken, inclusief nulmetingen, meetbare indicatoren, evaluatiemomenten en te voorzien in de mogelijkheid tot bijsturing.

Het beleidskader 'ruimte voor biodiversiteit' bestaat uit drie delen: robuuste en kwaliteitsvolle natuurkernen, functionele ecologische verbindingen en een ruimtelijk ecologische basiskwaliteit. Met het oog op het realiseren van biodiversiteitsdoelstellingen, merkt de Minaraad op dat niet bij alle acties **de nodige actoren** staan vermeld en vraagt om deze oefening opnieuw te maken om te komen tot **daadwerkelijke participatie van alle belanghebbenden**. De Minaraad is van mening dat dit dient te gebeuren via **sterke gebiedsprocessen** en gebiedscoalities omdat de schaarse ruimte meervoudig en multifunctioneel ruimtegebruik

wellicht noodzakelijk maakt. De Minaraad vraagt om hierbij te focussen op beslissingen die resulteren in **terreinrealisaties**.

Om de AGNAS-doelen te realiseren, vraagt de Raad om de **AGNAS-processen zo nodig te hervormen**, waarna versnelling kan plaatsvinden. Bijkomend wijst de Raad op de sterke koppelkansen met **klimaatadaptatie** en vraagt naar een grotere rol voor **natuurgebaseerde oplossingen**. Ze vragen eveneens om de doelstelling voor het beschermen van de ruimtelijk bedreigde bossen te evalueren gelet op het belang van **het behoud van koolstofvoorraden**.

Wat verbindingen tussen deze **robuuste natuurkernen** betreft, vraagt de Minaraad om de focussen op de ruimtelijke aspecten van het voorzien in **functionele ecologische verbindingen**.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	**15 september 2026**
Naam adviesvrager + functie	**Jo Brouns, Vlaams minister van Omgeving en Landbouw**
Rechtsgrond van de adviesvraag	**Artikel 4, van het besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van nadere regels voor de opmaak, de vaststelling en de herziening van ruimtelijke beleidsplannen en tot wijziging van diverse besluiten van de Vlaamse Regering in het kader van de regeling van de ruimtelijke beleidsplanning**
Adviestermijn	**60 dagen**
Samenwerking	**Nvt.**
Overlegcommissie	**Werkgroep Biodiversiteit en Ecosystemen**
Betrokken experten	**Nvt.**
Vergaderingen: soort + datum	**Werkgroep Biodiversiteit en Ecosystemen van** – **7 oktober 2026,** – **23 oktober 2026,** – **5 november 2026,** – **10 november 2026**

De Minaraad ontving de adviesvraag over het voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen op 15 september 2026. Het Departement Omgeving organiseerde op 2 oktober een webinar en op 21 oktober een overlegmoment voor de leden van de adviesraden.

Dit deel van de advisering van de Minaraad over het voorontwerp BRV focust op het aspect biodiversiteit.

Het advies werd goedgekeurd op de Minaraad van 19 november 2026, naast adviezen over de Beleidskaders inzake Energie en inzake Water.

Adviesgedeelte

Disclaimer

Doordat het onmogelijk is een beleidskader binnen het BRV volledig op zichzelf te zien, moet de disclaimer gevoegd worden dat de strategische adviesraden de bij hun werking naar benaming meest aanleunende thematische beleidskaders hebben besproken, maar dat zulks niet maakt dat er overkoepelend of in het samenspel tussen verschillende beleidskaders geen opmerkingen zijn. Die oefening moest echter in de eerste plaats reeds in het BRV vertaald zijn, en waarin het tot op heden in gebreke blijft.

1 Strategische visie – kom tot een onderbouwd, uitvoerbaar, samenhangend en opvolgbaar plan

1.1 Onderbouwd

[1] **Stem het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen af op de objectieve en onderbouwde ruimtevragen van de onderscheiden sectoren.** De Minaraad stelt vast dat een onderbouwde begroting van de diverse ruimtevragen nog steeds ontbreekt. Nochtans is een dergelijke begroting nodig om ruimtelijke afspraken te maken en om op het terrein een goede ruimtelijke ordening te bekomen.

De Minaraad herhaalt daarom de vraag om een onderbouwde begroting voor alle ruimtevragen op te maken, rekening houdend met de specifieke Vlaamse verstedelijkte en versnipperde context. Deze onderbouwde ruimtevraag moet volgens de Minaraad evenwel opgesteld worden op grond van de sectorale verplichtingen en doelstellingen. Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen moet hierbij strategische keuzes behandelen, niet in de plaats treden van sectorale regelgeving.

[2] **Zorg voor een systematische en coherente doorwerking van Europees afgesproken doelstellingen.** In het advies over de conceptnota stelde de Minaraad *"dat een systematische inschatting van de ruimtelijke noden die het gevolg zijn van doelstellingen en verplichtingen die op Europees niveau zijn afgesproken ontbrak in de conceptnota"* en vroeg de Raad *"om een grondige en systematische analyse van het Europese acquis, op een zo kwantitatief mogelijke manier, zodat deze kan dienen als onderbouwing voor de opgaven die in ruimtelijke plannen en processen vereist zijn."* De Raad stelt vast dat dit nog niet consequent gebeurde, meer nog, sommige Europese initiatieven zoals de *Pledge* ontbreken volledig.

Eveneens merkt de Raad op dat sommige implementatieprocessen nog lopende zijn (opmaak Natuurherstelplan, Stroomgebiedsbeheerplannen, enz..) en dat de ruimtelijke noden voor bepaalde aspecten dus nog niet zijn vastgesteld. Het is de Raad onduidelijk hoe het BRV anticipeert of zal anticiperen op de ruimtelijke aspecten uit deze lopende implementatieprocessen. Deze zullen uiteindelijk een rol moeten krijgen binnen de ruimtelijke keuzes uit het BRV. Het BRV moet aldus voorzien in de nodige flexibiliteit

om hiermee om te gaan. De Raad verwijst hierbij naar de mogelijkheid tot herziening van de beleidskaders, zoals opgenomen in de VCRO. Aanvullend wijst de Raad erop dat aanpassing in één beleidskader ook wijzigingen in een ander met zich mee zal brengen

Verder merkt de Raad op dat de schaarste van de beschikbare ruimte wellicht zal noodzaken tot meervoudig en/of multifunctioneel ruimtegebruik (zie ook [15]).

1.2 Samenhangend

[3] **Maak werk van een beleidskader-overschrijdend actieprogramma.** De Minaraad stelt vast dat een overkoepelend actieprogramma ontbreekt. De Raad meent dat een dergelijk overzicht kan bijdragen tot het inventariseren van acties die elkaar tegenwerken of net versterken, bijvoorbeeld wat betreft de inzet van publieke gronden, de herbestemming van niet-ontwikkelde woongebieden met ruimteclaims van landbouw, natuur én bedrijven, enz.

De Minaraad vraagt daarom om werk te maken van een beleidskader-overschrijdend overzicht van de acties in het voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de diverse beleidskaders.

[4] **Zorg dat de kwantitatieve doelen uit de beleidskaders matchen met de overkoepelende doelstellingen uit de strategische visie.** De Minaraad stelt vast dat er overkoepelende kwantitatieve doelstellingen worden geformuleerd[1], maar dat de daarbij voorgestelde concrete acties niet volstaan om dit kwantitatief doel te bereiken.

De Raad meent dat deze kwantitatieve doelstellingen gehaald moeten worden en beveelt aan om hiertoe te voorzien in de nodige acties. Dit kan volgens de Raad zowel betekenen dat bijkomende acties noodzakelijk zijn, dat de uitvoering van bepaalde acties moet worden versneld, …

1.3 Uitvoerbaar

[5] **Zorg dat het beleidsplan hanteerbaar en uitvoerbaar blijft.** De Raad stelt vast dat het voorontwerp zeer omvangrijk is en bovendien nog niet geïntegreerd. Volgens de Raad maakt dit dat het plan in de praktijk geen werkbaar instrument zal zijn, noch een goede grondslag om ruimtelijke beleidskeuzes voor de lange termijn te maken.

De Raad beveelt daarom aan om dit plan om te vormen tot een en compact en geïntegreerd ruimtelijk instrument. Een en ander wordt ook zo gesteld in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 11 september 2026, met name "*met het oog op de voorlopige vaststelling van het ontwerp BRV worde de instructie gegeven om de teksten beknopter en kernachtiger te formuleren. Ze moeten voldoende concreet, helder en realisatiegericht zijn, met duidelijke prioriteiten en rollen. Overbodig proza wordt vermeden en de onduidelijkheden die uit de inspraak van lokale besturen en*

[1] 30.000 ha herbestemmen van harde naar open ruimte bestemmingen, maar enkel acties voor woongebieden die neerkomen op een erg brede vork tussen 2000 ha en maximaal 28.000ha hetbestemming, doelen AGNAS, …

het middenveld naar voren zou komen, zullen worden verwerkt richting vaststelling van het ontwerp-BRV."[2]

[6] **Administratieve capaciteit voor de verdere uitvoering.** De Minaraad is van mening dat vele opgelijste acties, zoals bijvoorbeeld de AGNAS-versnellingsoperatie, een verhoging van de huidige administratieve capaciteit vereisen. Het hiervoor mee inschakelen van de bureaus van de landschaps- en Nationale parken is volgens de Raad evenwel geen goed idee, omdat hiermee een nieuw bestuursniveau zou kunnen worden gecreëerd.

De Raad vraagt daarom om in de nodige verhoging van de capaciteit te voorzien bij de reeds bestaande bevoegde overheidsdiensten

[7] **Verzeker de financiering voor de ruimtelijke doelstellingen.** In het advies over de conceptnota bestempelde de Minaraad financiering als een sleutelkwestie voor het realiseren van de ruimtelijke doelstellingen. De Raad stelde hierbij dat de op te maken beleidskaders de operationele stappen dienen te verduidelijken om de gewenste ruimtelijke visie te realiseren, en dat deze daarbij een realistisch en haalbaar pad moeten beschrijven, inclusief hoe de financiering zal worden verzekerd.

De Raad stelt vast dat deze aanbeveling maar deels werd opgenomen en vraagt om dit alsnog door te voeren.

Hierbij moet volgens de Raad niet alleen voorzien worden in een faire eigenaarsvergoeding[3], maar ook in een faire vergoeding voor gebruikers, zoals voorzien in het Instrumentendecreet van 26 mei 2023[4]. Er moet hiervoor dan ook voldoende budget voorzien worden om ervoor te zorgen dat het een realistische en uitvoerbaar beleid is. De Minaraad merkt hierbij op dat dit niet mag inhouden dat de betaling van vergoedingen naar lokale overheden wordt doorgeschoven. Bij wijzigingen aan de regelgeving voor het verkrijgen van vergoedingen moeten alle belanghebbenden betrokken worden.

1.4 Opvolgbaar

[8] **Koppel de acties op een duidelijke manier aan de te bereiken doelen.** De Minaraad stelt vast dat doelstellingen doorheen de tekst op diverse manieren worden vermeld, i.e. soms als titel, soms woordelijk in de beschrijvende tekst, soms niet, … maar niet altijd duidelijk gekoppeld aan de acties die worden voorzien. Evengoed is het van sommige opgesomde acties niet duidelijk welke doelstelling ze dienen te realiseren, alsook ontbreken soms bepaalde actoren bij bepaalde acties (zie ook [14]).

De Raad vraagt daarom om voor elke actie een duidelijke structuur aan te houden, met name het doel, de actie(s), de verantwoordelijke actoren en de wijze en frequentie van opvolging.

---

[2] VLAAMSE REGERING (2026a), p. 6.

[3] VLAAMSE REGERING (2026d), p. 60.

[4] Decreet van 26 mei 2023 betreffende het realisatiegerichte instrumentarium.

[9] **Een begroting van de ruimtevraag impliceert eveneens een doordacht monitorings- en evaluatiekader**. Het voorontwerp van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is een uitgebreid beleidsdocument met vele doelstellingen op het vlak van oppervlaktes, sturende principes en verweving. Echter stelt de Minaraad vast dat er slechts een beperkte focus wordt toegekend aan het aspect monitoring, en dat evaluatie- en bijsturingsmechanismen volledig ontbreken.

De monitoring die momenteel in het beleidsplan ruimte Vlaanderen werd opgenomen, spitst zich toe op het beter monitoren van de Vlaamse bestemmingen in de ruimteboekhouding enerzijds. Alsook het beter inventariseren van het gebruik dat plaatsvindt binnen die bestemmingen via 'landgebruiksmonitoring' anderzijds. Zo kunnen ook de landgebruiksveranderingen beter opgevolgd worden. De Raad benadrukt dat deze data op een eenvoudige manier en voor iedereen toegankelijk moeten worden gemaakt.

De Minaraad ondersteunt het voornemen om zowel bestemmingen als het landgebruik beter te gaan monitoren, maar merkt op dat een concrete doorvertaling van hoe dit moet gebeuren ontbreekt. Het Departement Omgeving wordt verantwoordelijk om dit feitelijk gebruik te monitoren, maar hoe dit dient te gebeuren blijft te vaag omschreven. De Raad beveelt daarom aan om nulmetingen en meetbare indicatoren in te voeren, evenals te voorzien in evaluatiemomenten en de mogelijkheid tot bijsturing, op gepaste tijdstippen.

2 Beleidskader Biodiversiteit – Naar een robuust natuurnetwerk met ecologisch functionele verbindingen

2.1 Zorg voor degelijke procesmatige aanpak

2.1.1 Voorzie een systematische en consequente doorvertaling van internationaal en Europees biodiversiteitsbeleid

[10] **Honoreer gemaakte internationale afspraken**. De Minaraad merkt op dat niet alleen Europees relevante regelgeving niet altijd even consequent wordt vermeld, maar dat eveneens afspraken die werden gemaakt in relevante internationale biodiversiteitsregelgeving zoals het Kunming-akkoord niet werden opgenomen.

De Raad vraagt om dit alsnog te doen.

[11] **Vertrek van wetenschappelijk onderbouwde en sectoraal vastgestelde doelen.** De strategische visie stelt dat de Natuurherstelverordening zal worden doorvertaald in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (en dit ten laatste tegen de definitieve goedkeuring)[5]. De Raad verwijst naar de hoger gemaakte aanbeveling met betrekking tot het afstemmen van het BRV op de objectieve ruimtebegroting opgemaakt voor de onderscheiden sectoren voor alle ruimtevragen.

[5] VLAAMSE REGERING (2026d), p. 22.

In het kader van biodiversiteit dient deze onderbouwde ruimtevraag volgens de Minaraad aangeleverd te worden op grond van de verplichtingen en doelstellingen inzake biodiversiteit (Habitat- en Vogelrichtlijn, Natuurherstelverordening, Vlaams natuurbeleid, ….). Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen moet hierbij strategische keuzes behandelen, niet in de plaats treden van sectorale regelgeving

[12] **Implementeer LULUCF-Verordening in ruimtelijk beleid**. De Europese LULUCF-verordening handelt over landgebruik en de veranderingen in dit gebruik en is een van de drie pijlers van het Europees klimaatbeleid. Al in 2018 vroegen de Minaraad, SALV en SERV om het hele omgevingsbeleid, inclusief het ruimtelijk beleid, in te schakelen om het LULUCF-beleid te implementeren. Extra ruimtebeslag vermijden levert immers een belangrijke bijdrage aan het halen van de doelstellingen uit deze Verordening. Het Vlaams Energie- en Klimaatplan stelt daarover: "*Om in de toekomst echt te kunnen sturen, zal LULUCF op termijn ook moeten kunnen doorwerken tot op niveau van de (individuele) maatregelen en de controle daarop*."

De Raad herhaalt de vraag om deze doelen te laten doorwerken in de desbetreffende beleidskaders.

[13] **Benut de synergiën tussen LULUCF en omgevingsbeleid**. In eerdere adviezen vroeg de Minaraad ook om de synergiën te benutten tussen de LULUCF-pijler van het klimaatbeleid en het omgevingsbeleid, met aanbevelingen voor het natuurbeleid (incentives voor klimaatmitigatie en adaptie bij natuurbeheer), bodembeleid (voorkom tegenstrijdigheden), waterbeleid (financiering), landbouwbeleid (mogelijkheden voor koolstofopslag in landbouwbodems) en ruimtelijk beleid (beleidskaders BRV, anticiperen op stijgend belang van koolstofopslag).[6]

Specifiek herhaalt de Minaraad volgende aanbevelingen:

- Herbekijk artikel 90ter, van het Bosdecreet met het oog op het behoud van de meest kwetsbare waardevolle bossen;
- Verbeter de bescherming van grasland;
- Stel op korte termijn een Vlaams beleidskader met bijbehorend actieplan inzake bescherming van veengebieden vast;
- Verbeter de bescherming van alle koolstofrijke vegetaties zoals opgenomen in de goedgekeurde Vlaamse klimaatstrategie 2050.

2.1.2 Met aandacht voor daadwerkelijke participatie van alle belanghebbenden

[14] **Herbekijk de actoren die bij de acties staan vermeld.** De Minaraad merkt op bij diverse acties actoren staan vermeld die bij de acties moeten worden betrokken. De Raad stelt vast dat dit niet altijd even consequent gebeurde.

De Raad vraagt daarom om de vermelding van actoren bij acties te herbekijken en ervoor te zorgen dat de nodige belanghebbenden betrokken worden.

[6] De meest recente: Advies 2026|010, Advies 2026|009, Advies 2025|024, Advies 2025|007, 2023|032 …

2.1.3 Via sterke gebiedsprocessen en aangepaste instrumenten

[15] **Schaarse ruimte maakt verweving en meervoudig ruimtegebruik noodzakelijk**. Het is duidelijk dat de som van alle ruimtevragen over de beleidskaders heen, groter is dan de fysiek beschikbare ruimte. Tegelijkertijd kan het voorzien van groenblauwe dooradering binnen bestaand ruimtebeslag zorgen voor een bruto-toename van de 'harde ruimtevragen'. Meervoudig en/of multifunctioneel ruimtegebruik zal dus wellicht noodzakelijk zijn. Een degelijk afwegingskader is dus nodig, evenals een aangepast instrumentarium.

De Raad vraagt om in beide te voorzien.

[16] **Faciliteer gebiedscoalities, met het oog op het realiseren van biodiversiteitsdoelstellingen**. De Minaraad meent dat het opzetten van gebiedscoalities nood heeft aan een sterk Vlaams engagement, gedragen en gemandateerde gebiedsregisseurs en het inzetten op de sterktes van de lokale actoren. Dat een dergelijke aanpak werkt, bewijzen onder andere de realisaties in het kader van de Blue Deal en de diverse landinrichtingsprojecten.

De Raad vraagt om de ervaring uit deze projecten te consolideren in functie van het realiseren van biodiversiteitsdoelstellingen en daarbij te focussen op resultaatsgerichtheid en het creëren van draagvlak.

[17] **Weeg de inzet van nieuwe instrumenten af.** De Minaraad merkt op dat in het beleidskader biodiversiteit een aantal nieuwe instrumenten worden vermeld, met name agrobeheerplannen en het *whole estate plan*. De Raad ziet hierin een evolutie van maatwerk voor welbepaalde doelgroepen. De Raad merkt op dat in het Natuurbeleid een tegenovergestelde beweging is gebeurd, waarbij natuurbeheerplannen door iedereen die dit wenst kunnen worden opgesteld en uitgevoerd. De Minaraad onderschrijft het belang van bijdragen aan biodiversiteit door diverse eigenaars en gebruikers, ook buiten het klassieke natuur- en bosbeheer. De Raad beveelt daarom aan om ruimte te voorzien voor maatwerk per specifiek te bereiken biodiversiteitsdoelstelling.

Een algemene vraag hierbij is in hoeverre een Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dergelijke instrumenten al daadwerkelijk moet uitwerken dan wel of dit niet eerder een taak is voor het sectoraal beleid. Het gaat immers niet over ruimtelijke plannen, maar plannen op basis waarvan bijvoorbeeld sectorale doelstellingen worden gerealiseerd, subsidies kunnen worden toegekend, …. De Minaraad merkt hierbij op dat voor de uitwerking van het nieuwe concept agrobeheerplannen het Agentschap voor Natuur en Bos reeds studies heeft laten uitvoeren, dewelke op een eerste klankbordgroep werden voorgesteld. De Minaraad meent dat in de strategische visie, strategische keuzes in verband met ruimtelijke functies moeten worden gemaakt. Een beleidskader dient vervolgens om aan te geven welke instrumenten nog ontbreken om bepaalde sectorale doelstellingen te kunnen bereiken.

Concluderend, vindt de Minaraad het over het algemeen positief dat wordt nagedacht over nieuwe instrumenten maar doet hierbij volgende aanbevelingen:

- Vermeld duidelijk aan welk doel deze actie zal bijdragen (robuuste natuurkernen, functionele verbindingen of ecologische basiskwaliteit);
- Verduidelijk hoe deze nieuwe instrumenten zich tot elkaar en tot reeds bestaande instrumenten verhouden;
- Zorg voor een evaluatiesysteem om na te gaan of deze instrumenten daadwerkelijk het vooropgestelde doel bereiken;
- Leg de concrete uitwerking bij de bevoegde sectorale overheid, in samenwerking met alle belanghebbenden.

[18] **Focus op ruimtelijke beslissingen die resulteren in terreinrealisaties.** De Minaraad vraagt naar een focus ruimtelijke beslissingen die resulteren in terreinrealisaties. Wat volgens de Raad vooral van belang is, is de realisatie op terrein van de reeds afgesproken doelstellingen, maar ook van de nog af te spreken doelen in het kader van de implementatie van de Natuurherstelverordening. Het is daarbij nodig dat de strategische visie en het beleidskader biodiversiteit anticiperen op deze ecologische ruimtevragen.

[19] **Herbekijk de inzet van parkenbureaus.** De Minaraad stelt vast dat Nationale Parken, Landschapsparken en regionale landschappen doorheen het beleidskader biodiversiteit worden vermeld[7]. De Minaraad meent dat deze lokale gebiedscoalities een instrument kunnen zijn om bepaalde biodiversiteitsdoelen te bereiken, maar dat deze geen ruimtelijke bevoegdheden hebben.

De Raad vraagt daarom om deze louter als mogelijke instrumenten en ter ondersteuning van het bereiken van doelen te vermelden. De regie en de nodige beslissingen moeten bij de bevoegde overheden blijven (evenwel met aandacht voor afdoende participatie en betrokkenheid van alle actoren). Dit om te vermijden dat er met deze vermeldingen in het ontwerp BRV een nieuw bestuursniveau zou worden gecreëerd. Afsluitend merkt de Raad op dat tot er tot op heden onduidelijkheid blijft bestaan inzake het statuut en de bevoegdheden van deze parkbureaus.

2.2 Zet in op effectieve realisatie van robuuste natuurkernen

[20] **Zorg voor daadwerkelijke versnelling in AGNAS, maar met behoud van de afdoende participatie van belanghebbenden.** De Minaraad stelt vast dat de vooropgestelde versnelling niet voldoende is voor het halen van de langetermijndoelstellingen en vraagt om nog verder te versnellen, i.e. gemiddeld is 2.900 ha bos- of natuuraanduiding per jaar nodig om de doelstelling te bereiken. De Raad vraagt eveneens om hierbij verhoogde aandacht te voorzien voor andere lopende beleidsprocessen in eenzelfde gebied en deze zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.

[21] **Het coördinatieplatform AGNAS**. Het coördinatieplatform bekijkt o.a. voor welke gebieden de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) kan starten. Het maakt daarvoor jaarlijks een 'gebiedsgericht programma'.

[7] Inzet van parkenbureaus bij AGNAS, p. 12; verderzetten van de werking, p. 22;

De Raadspartners hebben hierover volgende opmerkingen.

Standpunt Boerenbond

Voor Boerenbond heeft een versnellingsoperatie van ruimtelijke processen die plaatsvinden i.k.v. AGNAS enkel slaagkans wanneer rekening kan worden gehouden met een aantal randvoorwaarden.

Ten eerste dienen, ook binnen het coördinatieplatform AGNAS, agenderingsnota's voldoende rekening te houden met evenwichten binnen gebiedsafbakeningen. Waar mogelijk kan beter gewerkt worden aan oplossingen en draagvlak in plaats van dit gewoon door te verwijzen naar het verdere traject.

Ten tweede is het essentieel om alle ruimtelijke belangen goed in kaart te hebben zodat ze reeds op het moment van agendering gelijkwaardig tegen elkaar kunnen worden afgewogen. Vandaag gebeurt dat te weinig en wordt bijvoorbeeld een landbouwimpactanalyse of een landbouweffectenrapport pas op het einde van een traject voorzien. Dit naar voor brengen, zou gevoeligheden beter en sneller in beeld brengen en een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het verhogen van het draagvlak.

Ten derde is het voor het traject belangrijk dat strategische doelstellingen (bv. de ruimteboekhouding) louter strategisch wordt gehouden en dat ervoor wordt gezorgd het niet consequent projectmatig mee te nemen in de afweging.

Dit rationaliseren van de inspraak- en participatiemomenten en -procedures (met betrokkenheid van alle belanghebbenden, via de formalisering van de manier van afbakening en keuzes) zal het traject zowel inzake snelheid als effectiviteit vooruithelpen.

Standpunt Natuurpunt

Natuurpunt pleit voor politieke daadkracht en een rem op oeverloos overleg. Hoewel Natuurpunt begrip heeft voor de impact van deze omzettingen op landbouwers en het belang van inspraak onderschrijft, leiden talloze formele en informele rondes (C-AGNAS, actorenoverleggen, startnota's, ontwerp-GRUP's) vandaag tot over-participatie en trajecten van tien jaar of langer.

Extra waarborgen creëren een feitelijk vetorecht, terwijl de taakstelling na bijna dertig jaar nog steeds veel te groot is en de uitvoering te traag gaat. Om de versnelling te realiseren, vraagt Natuurpunt om de inspraakprocedures te rationaliseren en GRUP-knopen na zorgvuldig overleg tijdig politiek door te hakken.

[22] **Herbestemming van grotere gehelen via ruiloperaties.** In het beleidskader biodiversiteit is een actie opgenomen die voorziet in de herbestemming door grotere gehelen landbouw- of natuurgebied in uitzonderlijke en specifieke gevallen te ruilen binnen AGNAS-werking ter realisatie van de gewenste natuurlijke en agrarische structuur. De raadspartners zijn het hierover niet eens.

Standpunt Natuurpunt

Natuurpunt wenst uitdrukkelijk verzet aan te tekenen tegen de actie in het beleidskader biodiversiteit om grote ruilen tussen landbouw en natuur op te zetten.

- *Vanuit RSV-passief (ruimteboekhouding) heeft de Vlaamse overheid nog een netto taakstelling in te vullen van +25.000 ha herbestemming van agrarisch gebied naar natuurgebied. Ruil-operaties (groot of klein) brengen ons geen enkele stap dichter bij de realisatie van deze taakstelling; het maakt de openstaande taakstelling zelf nog moeilijker dan die vandaag al is (want wat geruild zou worden kan niet meer bijdragen aan die +25.000 ha).*
- *Natuurgebied is bovendien zeer schaars op de gewestplannen; ze ligt daar haast altijd voor een heel specifieke reden (fysisch systeem, grote natuurwaarde of potentie tot herstel daarvan); ca. 30.000 ha bestemd natuurgebied kent vandaag echter een zonevreemd landbouwgebruik; louter de aanwezigheid daarvan rechtvaardigt geen herbestemming van natuur naar agrarisch gebied ('regularisatie').*
- *Omgekeerd hoeft de aanwezigheid van landbouw voor realisatie natuurbestemming (bv. ecologisch grasland) niet per se een probleem te zijn mits gepast beheer, i.e. het uitdoven van bemesting en pesticiden.*
- *Niet alle natuur behoeft een groene bestemming; groen-blauwe dooradering maakt immers intrinsiek deel uit van alle andere bestemmingsgebieden. Dat neemt niet weg dat herbestemming van gerealiseerde natuur binnen landbouwbestemming opportuun kan zijn wanneer het grotere gehelen betreft, maar dat kan perfect binnen het openstaand saldo van +25.000 ha (ruil is dus niet nodig). Er stelt zich daarbij wel de vraag of dit laatste prioritair is.*
- *Gezien de biodiversiteit in dalende lijn zit, en de capaciteit van het AGNAS-team zeer beperkt is (de voorbije jaren werden geen tot amper vijf nieuwe GRUP processen opgestart per jaar) volgt Natuurpunt de logica van de huidige AGNAS-selectiecriteria waarbij GRUP-voordrachten primeren die resulteren in extra feitelijke natuur op het terrein (dan louter het bevestigen van het huidige natuurgebruik - want daarmee stoppen we het biodiversiteits-verlies niet).*
- *Dit alles neemt niet weg dat kleine ruiloperaties kunnen bijdragen aan maatwerk in gebiedsgerichte GRUP processen; maar dat kan en gebeurt vandaag al in AGNAS-GRUPs. Hier is geen extra BRV-actie 'grote-ruilen' voor nodig.*
- *De actie zet de deur open naar fel gecontesteerde agenderingen en oeverloze discussies. Het GRUP Wijngaardberg was de afgelopen jaren hiervan een sprekend voorbeeld.*

Standpunt Boerenbond

Boerenbond spreekt expliciet haar steun uit voor de actie in het beleidskader biodiversiteit, om grotere gehelen landbouw- of natuurgebied ruimtelijk functioneel te gaan herbestemmen (ruilen).

- *Het beleidskader 'ruimte voor biodiversiteit' schetst dat op vandaag ongeveer 29.000 ha geregistreerd landbouwgebruik aanwezig is in een groene bestemming. Daartegenover schetst het beleidskader 'ruimte voor landbouw' dat er zo'n 35.000 ha bos of percelen met hoofdzakelijk bomen aanwezig zijn in de agrarisch bestemde ruimte, waar nog 4.000 ha 'natuur' kan worden bijgerekend.*
- *Hoewel een ruimtelijk functionele herbestemming (lees: planologische ruil) ons niet dichterbij brengt bij de realisatie van het openstaande RSV-passief (de taakstelling), grijpt deze actie rechtstreeks en direct in op een geformuleerde doelstelling uit de strategische visie, die stelt dat het van belang is om zowel bestemming als landgebruik beter te gaan monitoren en opvolgen, en op elkaar af te stemmen. Ook het advies stelt in Paragraaf 9, die handelt over een doordacht monitorings- en evaluatiekader, dat de Minaraad het belangrijk vindt om zowel de bestemmingen als het landgebruik beter te monitoren en op elkaar af te stemmen. Zo krijgen we op Vlaams niveau niet alleen een beter zicht op bestemmingen, maar ook het gebruik binnen die bestemmingen. Hoewel die monitoring fijn en nodig is, vormt de vraag naar een evaluatiekader eveneens een oproep om die bestemming en het gebruik op elkaar af te stemmen.*
- *Een correcte bestemming van een perceel is een essentiële factor voor rechtszekerheid en duidelijkheid. Dit zowel voor het landbouw- als natuurgebruik binnen de open ruimte. Een planologische ruil binnen AGNAS kan deze extra rechtszekerheid bieden aan landbouwbedrijven die al sinds de afbakening van het gewestplan in een bepaalde vorm van onzekerheid functioneren. Ook natuur en bos, die gemotiveerd heeft kunnen uitbreiden in een landbouwbestemming (lees: niet schaden van landbouwstructuur onder de vorm van een toets, of op basis van het fysisch systeem) krijgt met een correcte bestemming een extra beschermingslaag die belangrijk kan zijn in kader van grote infrastructuurprojecten, MER-conclusies of beschermingsbepalingen.*
- *Een AGNAS RUP is altijd een moeilijke discussie, dit draagt bij aan de lange looptermijn van het ruimtelijk plan. Het kan verondersteld worden, dat bij een planologische ruil, die een situatie zoals ze vandaag is op het terrein planologisch bevestigd, veel sneller zal kunnen plaatsvinden. Binnen een GRUP worden namelijk zorgvuldig de verschillende belangen tegen elkaar afgewogen, en vindt intensief overleg plaats met eigenaars en gebruikers. Binnen een ruilprocedure (al dan niet binnen AGNAS) zal een eigenaar of gebruiker net sneller akkoord gaan om zijn of haar gronden correct te bestemmen en beschermen.*
- *Het perfecte voorbeeld hiervan is het huidig lopende GRUP 'Opheffen reservatiestroken Schipdonkkanaal'. Binnen dit proces zijn historisch gezien, langs het Schipdonkkanaal heel wat gronden groen bestemd, terwijl er een feitelijk landbouwgebruik was. Die verkeerde bestemming belooft zelfs nu nog, 50 jaar later, niet evident om correct in te stellen.*
- *Het is niet correct om te formuleren dat landbouw geen probleem is voor de realisatie van een natuurbestemming. Wel is het correct om te formuleren dat voor verschillende vormen van natuurbeheer, land- en tuinbouwactiviteiten een*

belangrijke onderhouds- en valorisatiecomponent zijn (maaien, begrazen, beheren, …). Wanneer dit het geval is, is een natuurbestemming en correcte classificatie binnen de ruimteboekhouding wel degelijk aan de orde.

Gezien het korte tijdsbestek is er geen compromis gevonden over de actie inzake grote ruiloperaties, wegens de initieel te sterk uiteenlopende visies. De raadspartners hebben wel het voornemen geuit om rond de tafel te zitten met het oog op een door alle actoren gedragen oplossing.

[23] **Zet in op de sterke koppelkansen met klimaatadaptatie.** De Minaraad wijst op de sterke koppelkansen van biodiversiteit en klimaatadaptatie, onder andere via natuurgebaseerde oplossingen.

De Raad ondersteunt de inzet op dit concept als onderdeel van het Vlaams biodiversiteitsbeleid[8], maar herhaalt de vraag[9] om hier sterker op in te zetten en verwijst hierbij naar de Europese klimaatadaptatiestrategie die stelt dat natuurgebaseerde oplossingen een grotere rol toebedeeld moeten krijgen bij ruimtelijke ordening en infrastructuurplanning[10].

[24] **Evalueer de doelstelling voor het beschermen van de ruimtelijk bedreigde bossen.** De Minaraad merkte in eerdere adviezen in het kader van het Vlaams Energie- en Klimaatplan al op dat behoud van koolstofvoorraden belangrijk is. En ook het eerste Vlaams Energie- en Klimaatplan uit 2019, net zoals de actualisatie uit 2023, stelt dat "*de meest voor de hand liggende maatregel om aan de no-debit te voldoen is om de bestaande voorraden te beschermen door deze emissies tot een minimum te beperken*."[11]

De Raad herhaalt zijn aanbeveling dat het hiertoe nodig is om artikel 90ter van het Bosdecreet te herbekijken en dit met het oog op een volledige en integrale bescherming van de bestaande waardevolle bossen[12]. De Raad vraagt dan ook om artikel 90ter van het Bosdecreet bij te stellen.

[25] **Verduidelijk wat wordt bedoeld met "*verplaatsen van habitats*"**. De Minaraad adviseerde al eerder[13] over verduidelijking voor de precieze beleidsintentie inzake de vermeldingen met betrekking tot het verplaatsen van habitats. De Raad stelt vast dat in het Beleidskader Biodiversiteit nog steeds "*Waar mogelijk en gewenst omwille van o.a. klimaatsverandering wordt het verplaatsen van habitats verder bekeken*[14]" is opgenomen, zonder enige verduidelijking.

De Raad formuleert hieronder enkele mogelijke interpretaties (niet limitatief):

---

[8] VLAAMSE REGERING (2026b), p. 3 en 4.

[9] MINARAAD (2025), §16, p. 11.

[10] Ter informatie: op 27 oktober 2026 lanceerde de Europese Commissie het voorstel voor een Verordening inzake het versterken van '*climate resilicience*' (COM(2026) 730 final.

[11] VLAAMS REGERING (2019), p. 66 en VLAAMS REGERING (2023), p. 161.

[12] MINARAAD (2023), § 12, p. 9.

[13] MINARAAD (2025), §24, p. 13..

[14] VLAAMSE REGERING (2026b), p. 11.

- Het daadwerkelijk en fysiek verplaatsen van habitats (translocatie);
- Het verplaatsen van doelen voor habitats;
- Het aanpassen van grenzen van Speciale Beschermingszones;
- De allocatie van nieuwe doelen op grond van de Natuurherstelverordening;
- ....

De Minaraad wijst erop dat afhankelijk van hoe "*verplaatsen van habitats*" wordt geïnterpreteerd, er specifieke juridische, ecologische, praktische, ... kanttekeningen bij te maken zijn. De Raad herhaalt de vraag om te verduidelijken over welke interpretatie het gaat.

2.3 Met aandacht voor ecologisch functionele verbindingen tussen de natuurkernen

[26] **Focus op de ruimtelijke aspecten van het voorzien in functionele ecologische verbindingen.** De Minaraad onderschrijft het belang van het voorzien van functionele ecologische verbindingen tussen robuuste natuurkernen, zoals opgenomen in het beleidskader Biodiversiteit. Deze verbindingen moeten geschikt zijn voor alle functies uit de levenscyclus van een soort. De verbindende functie kan dus niet louter een invulling zijn van aanwezige restruimte in het landschap. Soorten moeten zich via deze functioneel ecologische verbindingen kunnen verplaatsen tussen robuuste natuurkernen. Er kan hiervoor gebruik gemaakt worden van wetenschappelijke rapporten over habitatvereisten en dispersie-afstanden.

Zoals ook al vermeld in de adviezen over het instandhoudingsbeleid en de Natuurherstelverordening, stelt de Minaraad dat dergelijke verbindingen ook nodig zijn voor het bekomen van een gunstige staat van instandhouding voor soorten en habitats van de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn het vermijden van nieuwe barrières, naast het wegwerken van bestaande barrières, evenals de lijsten van provinciaal prioritaire soorten, invasieve uitheemse soorten, ... De Raad meent dat ook voor natuurverbindingen vooral het realiseren van deze verbindingen op terrein van belang is.

[27] **Zet gericht, maar realistisch, in op de kansen in tuinen en parken.** Tuinen (12,5%) beslaan ruwweg dezelfde oppervlakte als bossen en natuur (12.9%) in Vlaanderen. Ze bieden theoretisch dan ook bijzonder veel kansen om bij te dragen aan de doelstellingen rond groenblauwe dooradering. De Raad verwijst naar de actie in het VEKP om tuinen actief in te schakelen als versterkers en verbinding van groenblauwe infrastructuur en de actie in het Beleidskader Biodiversiteit om een stimulerend beleid te voeren met betrekking tot private tuinen.[15] De Raad verwijst naar het concept "tuinrangers" als een voorbeeld van zo'n beleid.

[15] VLAAMSE REGERING (2026b, p. 33

De Raad ondersteunt een dergelijk stimulerend beleid om de biodiversiteit in het algemeen te versterken, maar wil ook duiden op de beperkingen eigen aan het private eigenaarschap en beslissingsrecht van de eigenaar.

De Raad vraagt om na te gaan hoe inspanningen duurzaam kunnen verankerd worden en wijst ook op de beperkte rol voor realisatie van hoogwaardige natuur(herstel)doelen vergeleken met de sterkere rol die kan opgenomen worden in het verweven en verbinden van grotere natuurkernen.

2.4 Verduidelijk de rol van "*ruimtelijk ecologische basiskwaliteit*"

[28] **Definieer "*een ruimtelijk ecologische basiskwaliteit*"**. De Raad stelt vast dat het beleidskader biodiversiteit drie grote delen bevat; naast robuuste natuurkernen en de functionele verbindingen ertussen wordt ook ingezet op "*een ruimtelijk ecologische basiskwaliteit*". De Minaraad stelt evenwel vast dat dit concept enkel in titels wordt vermeld. De Raad merkt op dat er in Nederland het begrip "*basiskwaliteit natuur*" een concept is dat in publicaties in opdracht van de overheid werd uitgewerkt[16]. De Raad wees in eerdere adviezen ook al op het belang hiervan voor de menselijke gezondheid, zoals bijvoorbeeld via de 3-30-300 vuistregel[17]. Het is voor de Raad momenteel niet duidelijk wat met de vermelding "*ruimtelijk ecologische basiskwaliteit*" wordt bedoeld en hoe dit zal worden gerealiseerd. D

e Raad vraagt in de eerste plaats om verduidelijking en stelt ook hier vast dat de koppeling van acties aan concrete doelstellingen een meerwaarde zou kunnen zijn

[29] **Zorg voor een koppeling van doelen in diverse beleidskaders.** In het Beleidskader Landbouw wordt, in functie van een klimaatrobuuste landbouw, onder ander het omzetten van 2.000 ha tijdelijk grasland naar blijvend grasland tegen 2030 en t.o.v. 2021 als doel gesteld.[18] Hierbij wordt terecht verwezen naar de Europese LULUCF-Verordening, maar de Minaraad merkt hierbij op dat deze maatregel eveneens zal bijdragen aan bepaalde doelen van de Natuurherstelverordening (bijvoorbeeld artikel 11, tweede lid, b). De koppeling van een bepaalde actie aan het bereiken van een welbepaald doel is bovendien niet afdoende doorgevoerd. Een dergelijke actie is dan ook tegelijkertijd van belang voor biodiversiteit-, klimaat- en landbouwbeleid.

Volgens de Minaraad is het eveneens van belang om synergieën en koppelkansen op te zoeken. Ook hier is een beleidskaderoverschrijdend actieprogramma van belang, zodat duidelijk is dat een dergelijke maatregel bijdraagt aan een aantal verschillende doelen uit diverse beleidsdomeinen. Bovendien geldt voor de Minaraad ook hier de aanbeveling dat de beleidskaders van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen de ruimtelijke functie en de relatie met de diverse sectorale doelstellingen moet vastleggen. Verdere uitwerking en eventuele regelgevende verankering dient verder

[16] svbd-kennisdocument-basiskwaliteit-natuur.pdf

[17] Het gaat hier om een concept en niet om een bindend principe.

[18] VLAAMSE REGERING (2026c), p. 30.

vorm te krijgen via samenwerking tussen de diverse bevoegde sectorale beleidsverantwoordelijken.

Bibliografie

- MINARAAD (2023), Advies 2023|032 van 28 september 2023 over de Visienota aan de Vlaamse Regering – Actualisering Vlaams Energie en Klimaatplan 2021-2030. Deel I – Inleiding, proces en doelstellingen en deel II, 2.1. – globale doelstellingen decarbonisatie.
- MINARAAD (2023), Advies 2023|035 van 19 oktober 2023 over de Visienota aan de Vlaamse Regering – Actualisering Vlaams Energie en Klimaatplan 2021-2030. Deel LULUCF.
- MINARAAD (2025), Advies 2025|007 van 20 maart 2025 betreffende de te nemen maatregelen en hun potentieel aan broeikasgasreducties, met het oog op de definitieve actualisatie van het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030.
- MINARAAD (2025), Advies 2025|024 van 23 oktober 2025 over de conceptnota Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.
- MINARAAD (2026), Advies 2026|010 van 30 april 026 over de Vlaamse klimaatstrategie 2050 – deel LULUCF en landbouw.
- MINARAAD en SERV (2026), Advies 2026|009 van 7 april 2026 over de kernvragen in verband met de Vlaamse Klimaatstrategie 2050.
- VLAAMSE REGERING (2019), Vlaams Energie- en klimaatplan.
- VLAAMSE REGERING (2023), Ontwerp Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030, VR 2023 1205 DOC.0518/2TER
- VLAAMSE REGERING (2026a), Mededeling aan de Vlaamse Regering over het voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, VR20261109 MED.0375/1.
- VLAAMSE REGERING (2026b), Voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, Beleidskader Ruimte voor biodiversiteit, VR20261109 MED.0375/2.
- VLAAMSE REGERING (2026c), Voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, Beleidskader Ruimte voor land- en tuinbouw, VR20261109 MED.0375/7BIS
- VLAAMSE REGERING (2026d), Voorontwerp Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, Strategische visie, VR20261109 MED.0375/9BIS.